

[Alfred Hansen]

avancer. Det kommer klart til udtryk gennem SFs bidrag til betænkningen, hvoraf det fremgår, at SF vil stemme imod regeringens forslag om at lempe prisstoploven. Det viser, at venstrefløjens i folketinget modsætter sig et statsligt diktat af lønningerne, men ser med tilfredshed på et statsdiktat vedrørende avancer og priser. Ser vi på højre side i salen, med venstre og de konservative i spidsen, ja, så har de intet imod, tværtimod er de tilhængere af, at der er vældig kontrol med lønudviklingen, men de vil ikke acceptere kontrol med prisudviklingen. Retsforbundet er også på dette område særdeles konsekvent og ser rigtigt i sin opfattelse af, at det ligger uden for statens område, ligger uden for folketingets arbejdsområde at diktere lønninger, priser og avancer i samfundet. Vi mener, at det er noget, arbejdsmarkedets parter selv må klare vedrørende det lønmæssige, og hvis vi ellers får fjernet samtlige monopoler, skal den prismæssige side af sagen nok finde sit rette leje. Det vil udbud og efterspørgsel udmærket kunne regulere, langt bedre og til langt større gavn for hele samfundet, end folketinget kan.

Vi er naturligvis i retsforbundet tilfredse med, at regeringen endelig fandt ud af, at prisstoploven var for restriktiv – det gjorde vi opmærksom på allerede i december 1979 – men bedre havde det naturligvis været, om vi slet ikke havde fået prisstoploven. Vi mener imidlertid, at den fortsat er for restriktiv, og vi vil varmt anbefale at stemme for de 2 ændringsforslag, som retsforbundet er medforlagsstiller til.

Industriministeren (Erling Jensen):

Jeg skal takke for den meget brede tilslutning til selve lovforslaget og afvise de 2 ændringsforslag.

En adgang til at indregne øgede udgifter som følge af tab på debitorer anser jeg for uforenelig med den gældende lovs sigte, og som hr. Westh nævnte det, har en sådan adgang da heller ikke nogen sinde tidligere været hjemlet i en prisstoplovgivning.

En udvidet adgang til at indregne afskrivninger som foreslået ville være ensbetydende med, at priserne kunne forøges med mere, end der er omkostningsmæssig dækning for, og det ville heller ikke være i overensstem-

melse med det kostprisprincip, som de midlertidige prisstoplove i øvrigt er baseret på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 66 stemte for, 100 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 65 stemte for, 100 imod.

§§ 1–3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 208. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 23/5 80).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

6) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslag nr. L 209. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 23/5 80).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslag nr. L 210. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 23/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Camre (S):

Til lovforslaget om ændring af merværdiafgiftsloven ligger der et ændringsforslag af ministeren for skatter og afgifter, som et flertal har tiltrådt. Det går ud på, at virksomheder, hvis væsentligste omsætning hidrører fra detailhandel, skal betale afgiften for april kvartal sammen med afgiften for juli kvartal den 20. november 1980, således at der for disse virksomheder sker en lettelse.

Der er af venstre og konservative stillet et ændringsforslag, som skulle give ministeren en særlig bemyndigelse til at fastsætte regler om en hurtigere tilbagebetaling af afgift for virksomheder, der har en særlig eksportandel. Jeg må sige, at det for så vidt er rimeligt, at man gør dette – det er vi fuldstændig enige i fra socialdemokratiets side – men det foreliggende ændringsforslag er overflødig, eftersom ministeren allerede har tilkendegivet over for udvalget, at han i næste samling vil fremsætte et sådant særskilt forslag, der for disse eksportvirksomheder går ud på, at staten forskudsvis skal tilbagebetale et engangsbeløb, som svarer til det, virksomheden i gennemsnit har til gode hos staten. Det er mest hensigtsmæssigt, at det sker i en særskilt lov, og at der føres forhandlinger med de berørte erhvervsorganisationer, således at den løsning, der findes, er både hensigtsmæssig og let at administrere. Derfor mener jeg ikke, at dette ændringsforslag, der som sagt

er stillet af V og K, skulle være nødvendigt. Det kan kun medføre, at løsningen bliver ringere end den løsning, ministeren vil kunne finde frem til ved at arbejde med sagen i sommermånederne.

Der er stillet et ændringsforslag fra SF, som vedrører salg af aviser, som ønskes fritaget, når blot de udkommer med ét nummer månedligt. Dette ændringsforslag kan vi ikke støtte. Vi anbefaler, at der stemmes imod det.

Sammen med dette lovforslag er der behandling af forslagene vedrørende tobaksafgifter og parfumeafgifter. Det er rent tekniske forslag, og jeg skal ikke knytte særlige bemærkninger dertil.

Ellemann-Jensen (V):

Som det fremgår af betænkningen, har ministeren lovet udvalget, at han i næste folketingssamling vil komme med det nødvendige lovgrundlag for at sikre en bedre tilbagebetaling til virksomheder med særlig store energiudgifter. Begrundelsen for, at man skal vente, er, at det skal tage sin tid og der skal laves et særligt lovforslag, men det er nu lidt mystisk, at ministeren skal behøve så megen tid til det. Det er ikke noget nyt problem. Det er noget, der har været rejst for adskillige måneder siden over for ministeren, og ministeren har adskillige gange ved tidligere lejligheder lovet, at han sandelig ville se med velvilje på spørgsmålet. Det er f. eks. over 3½ måned siden, at ministeren har skrevet til Kunsttørringsindustriens Sammenslutning, at han da vil overveje et forslag om en ændring i momsloven, der gør det muligt at lave en regel, så virksomheder, der regelmæssigt skal have afgiften tilbagebetalt, kan afregne momsen med fradrag af energiafgifterne månedsvis. Altså ministeren har måned for måned haft god vilje; han har gerne villet overveje. Og så skal man altså lade sig spise af nu med nogle bemærkninger i betænkningen om, at ministeren har lovet at komme med et lovforslag til efteråret.

Vi synes ikke, det er rimeligt at skyde problemet ud. Det er derfor, vi har stillet et ændringsforslag, der giver ministeren det nødvendige lovgrundlag for at få sådan nogle regler igennem. Vi føler os ikke særlig tryggede, at ministeren fortsat skal gå og tygge på sagen og overveje, hvorvidt han vil være positivt indstillet over for så det ene og så det

[Ellemann-Jensen]

andet. Det kunne være interessant at få at vide mere konkret fra ministeren, hvad det er for lovregler, han har tænkt sig, og hvorfor i alverden han ikke kunne have haft de lovregler færdige i forbindelse med de afgiftslove, vi behandler her i dag, sådan at vi kunne have fået det gennemført før sommerferien.

Gammelgaard (KF):

I henhold til folketingets forretningsorden kan der under et lovforslags anden behandling ikke alene fremsættes bemærkninger om de enkelte paragraffer og om foreliggende ændringsforslag, men også om lovforslaget i almindelighed. Det mener jeg der er grund til, ikke mindst på baggrund af, at finansministeren den 20. maj udtalte i Berlingske Tidende, at der ikke er foretaget særlige beregninger over virkningerne af forliget mellem socialdemokratiet, radikale, CD og kristeligt folkeparti. Forligspartierne har heller ikke under forhandlingerne fra regeringen fået en samlet oversigt over virkningerne af forligets indhold. Det viser, hvor lemfældigt disse forhandlinger er foregået, og hvor alt for let de fire forligspartier tager på landets meget alvorlige økonomiske problemer.

De manglende konsekvensberegninger dækker over, at de foreslåede økonomiske indgreb stort set ingen positiv effekt får, hverken på underskuddet over for udlandet eller på erhvervsinvesteringer og beskæftigelse.

Jeg har i udvalget bedt om, at vi fik en redegørelse for momsforslagets nationaløkonomiske virkninger, og vi har fået nogle tal fra finansministeriets budgetdepartement. Jeg har så selv lagt andre til, og jeg vil gerne her redegøre for det regnestykke, der da fremkommer.

Regeringen siger i sit momsforslag, at der kalkuleres med et merprovenu af momsforhøjelsen på 3,1 mia kr. Regeringen siger videre, at den compensation, som skal ydes gennem vedtagelsen af en følgelovgivning til forhøjelse af de sociale pensioner, børnetilskud, ungdomsydelser og uddannelsesstøtteordninger kommer til at koste 0,5 mia kr. Større statsudgifter i forbindelse med vareindkøb til forhøjede priser kommer til at beløbe sig til 0,3 mia kr. Til øgede kommunale udgifter i forbindelse med den høje moms skal der ydes 0,4 mia kr.

Budgetdepartementet siger videre, at arbejdsløsheden som følge af momsforhøjelsen vil blive forøget med op til 10.000 personer. De forøgede offentlige udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse er beregnet til 0,5 mia kr. Hertil kan man lægge – og det har man glemt i budgetdepartementet – at der bliver tale om øgede ydelser til kontanthjælp under bilstandsloven, når ledigheden stiger; dette beløb har jeg beregnet til 0,3 mia kr.

Efter en momsforhøjelse vil der blive tale om et større indkøb af varer i udlandet; bl. a. vil naturligvis grænsehandelen blive forøget. Dette vil efter al sandsynlighed føre til et fald i momsprovenuet på 0,3 mia kr.

Endelig er der hele det område, som hedder måneskinsarbejde, handel under bordet og bytteydelse. Denne ikke-momsregistrerede aktivitet ligger realistisk set på ca. 15 pct. af den samlede momsregistrering, og det betyder med den forhøjelse, man her foreslår, at man får et provenutab på 0,5 mia kr.

Lægges alle disse tal sammen, er der 0,3 mia kr. tilbage som virkning af momsforhøjelsen. Det er det provenu, der er tilbage. Vi ved også, at momsforhøjelsen vil give anledning til lønpres. De lønstigninger, som udløses, vil give en forværret konkurrencesituation, arbejdsløsheden bliver større, og hermed vil de sidste 0,3 mia kr. utvivlsomt forsvinde ud i den blå luft.

Momsforhøjelsen vil med andre ord i realiteten ikke få nogen som helst positiv effekt, men den vil få den negative, at arbejdsløsheden stiger, uden at man får forbedret betalingsbalancesituationen, og derfor kan regeringen og forligspartierne i realiteten lige så godt droppe den.

I den anledning vil jeg også gerne citere professor Anders Ølgaard, som til Weekendavisen den 9. maj 1980 udtalte følgende:

»Man kan godt fortsætte med at forhøje momssatsen, men bliver det så muligt fortsat at styre problemerne, der følger med? Vi oplever en tilbage-til-naturen-holdning, hvor folk egenhændigt klarer deres tjenesteydelser eller der sker en tilbagevenden til bytteøkonomi mere eller mindre under bordet. Selv om man sætter procenterne op, er der ingen garanti for, at statens indtægt stiger tilsvarende. . .

Hele spørgsmålet har, hvis man ikke vil bruge udtrykket moral, noget med folks retsfølelse at gøre. Det er ikke kun det, at vente-

[Gammelgaard]

de statsindtægter udebliver. Befolkningens tillid til den berømte offentlige sektor og politikerne har ikke godt af, at man opkræver skatter, der viser sig ikke at indbringe det, de burde.«

Efter vor opfattelse er det en ganske utrolig situation, at finansministeren må indrømme, at der ikke er foretaget beregninger af den art, jeg her har beskrevet. Og det er ganske utroligt, at forligspartierne vil gå ind for en skatteforhøjelse, der medfører forøgede omkostninger i vore erhvervsvirksomheder. I finansministeriets budgetredegerelse står der på s. 10:

»... at det danske erhvervslivs konkurrenceevne over for udlandet primært skal løses gennem en omkostningsdæmpende politik.«

Det er præcis, hvad det konservative folkeparti har sagt i årevis, men regeringen og forligspartierne savner fortsat mod til at tage fat på tilrettelæggelsen af den nødvendige politik. Denne momsforhøjelse skaber kun alvorlige samfundsøkonomiske problemer.

Må jeg om ændringsforslagene sige, at vi naturligvis anbefaler, at man stemmer for det af de borgerlige partier stillede ændringsforslag, og at man stemmer imod SFs forslag.

Dohrmann (FP):

Den konservative ordfører sagde, at forligspartierne slap for let over det at løse landets problemer. Det er slet ikke det, der er tale om; det er slet ikke det, der er disse partiers problem. Problemet for dem er at undgå det folketingsvalg, der er udsigt til, hvorved de ryger ud af folketinget. Det er det, det drejer sig om.

Når man har haft lejlighed til at gå og kigge lidt på de forskellige medlemmer, kan man ikke påstå, de er mindre kløgtige end andre, og derfor kan det ikke være dumhed, som er grunden til, at de fremsætter sådan nogle forslag, som blot forringer vore forhold.

En ting burde forligspartierne i hvert fald overveje, og det var at stemme for ændringsforslag nr. 2. Vi har hørt ordførerne for samtlige partier stå her på talerstolen og påstå, at det, det først og fremmest drejede sig om, var at forbedre eksportindustriens vilkår. Her foreligger et konkret ændringsforslag, som man kan sige ja eller nej til. Hvis man siger ja, forbedrer man likviditeten i nogle

firmaer, og stemmer man nej, forringer man den ved, at der nu skal betales nogle højere afgifter, som bare bliver inddraget i de offentlige kasser.

Så lyder det altså flot, når den socialdemokratiske ordfører står og siger, at dette ændringsforslag er overflødigt. Nej, det er ikke overflødigt. Vi har gang på gang set, at man har fremsat nogle pæne hensigtserklæringer og lavet nogle flotte aftaler og det ene med det andet, men den dag man skal til at opfylde dem, hvad sker der så? Ja, enten bliver der folketingsvalg, eller også bliver forligspartierne uenige i mellemtiden, og så bliver disse lempelser simpelt hen aldrig gennemført. Derfor skal kristeligt folkeparti, CD m. fl. stemme for et sådant ændringsforslag, hvis de virkelig mener noget med, at eksportindustrien skal have blot nogenlunde vilkår. Jeg vil vædde min gamle hat på, at lempelserne ifølge den pæne hensigtserklæring, som står i betænkningen, aldrig nogen sinde bliver bragt til udførelse. Jeg ville i hvert fald blive meget forbavset, hvis det skulle ske til efteråret; selv om både skatteministeren og hr. Camre nu får en lang sommerferie til at tænke i, tvivler jeg meget på, at der foreligger lovforslag derom, når vi mødes her igen efter sommerferien.

Rahbæk Møller (SF):

Det er jo et argt og asocialt lovforslag, og det er derfor med en vis betænkelighed, at vi stiller et godt og fornuftigt ændringsforslag dertil. Da der imidlertid ikke var flertal i udvalget for at skrive betænkning om lovforslag nr. L 163, havde vi intet valg. Jeg taler om ændringsforslag nr. 1, og det drejer sig om ytringsfriheden. Ifølge gældende lov er der momsfrigtagelse for aviser, hvis de vel at mærke udkommer mindst én gang ugentligt. Det er måske en rimelig afgrænsning, når det drejer sig om landsdækkende aviser, men det er helt utilstrækkeligt, når det drejer sig om lokale aviser. I de senere år er der fremkommet en lang række alternative aviser landet over. Nogle af disse har vist sig at være så levedygtige, at de nu udkommer én gang ugentligt og dermed er dækket af momsfrigtagelsen. Men mange andre er bukket under, kvalt bl. a. af momsen. Det er en væsentlig forudsætning for ytringsfriheden, at det er muligt at skabe nye aviser, og det er derfor

[Rahbæk Møller]

væsentligt, at den hæmsko, som de nuværende regler er, fjernes.

Det er glædeligt, at det radikale venstre har ytret sin sympati for ændringsforslaget i betækningsbidraget. Jeg håber, at ministeren tager opfordringen i betækningsbidraget alvorligt. Men det er beklageligt og i øvrigt også uforståeligt, at specielt socialdemokratiet og det radikale venstre ikke allerede nu er rede til at sikre ytringsfriheden på dette område.

Om de øvrige ændringsforslag skal jeg kun sige, at vi anbefaler at stemme imod det borgerlige ændringsforslag nr. 2 og ministerens ændringsforslag nr. 3.

Erhard Jakobsen (CD):

Må jeg først om ændringsforslagene sige, at vi stemmer imod, og det gør vi, fordi det drejer sig om en ganske lille ting: der er ganske lille forskel på det at gennemføre disse ting nu og så vente til, at ministeren får arbejdet tingene igennem. Der har jo gang på gang været klaget over, at det ikke var sket i tilstrækkelig grad; her synes det altså at ske i tilstrækkelig grad.

Men det var nu ikke af den grund, jeg gik på talerstolen, det var mere for at kommentere de almindelige bemærkninger om momsens virkninger i denne forbindelse. Jeg gør det ikke så meget, fordi der blev givet en forvrænget fremstilling af momsens virkninger, som fordi denne forvrængede fremstilling desværre er blevet typisk for hele den diskussion, der føres om, hvad der kan gøres i den nuværende situation.

Det er, som om man helt sammenblander det problem, som er stort, og som hedder statsunderskuddet på regnskabet. Det er et stort problem. Det påvirker pengepolitik og meget andet, og det er noget for sig, og det har noget med offentlige besparelser at gøre. Men jeg troede, vi var enige om, at der er et hovedproblem, som ikke har noget med det at gøre, og det er landets valutamæssige stilling. Her kommer momsens ind i billedet. Men ikke med ét ord nævnte hr. Gammelgaard, der ellers havde nogle vældig fine bemærkninger, at momsforhøjelsen efter enhver sagkyndig bedømmelse er det mest effektive middel, hvis det gælder om at begrænse befolkningens forbrug, herunder af udenlandske varer. Det ved enhver økonom; det står fast. Og se, det er det, det skal bruges til; der

er ingen, der har drømt om at bruge det i nogen anden forbindelse i nævneværdig grad; men det blev ikke nævnt overhovedet. Det er en ukorrekt fremstilling.

Centrum-demokraterne har ikke ivret for at få nogle samlede konsekvensberegninger; dem synes jeg vi har fået nok af. Når jeg tænker på, hvad SV-regeringen fik af konsekvensberegninger med 6 mia kr., 13 mia kr., 9 mia kr. og 8 mia kr., synes jeg, vi har fået nok af det. Det er ikke den slags, vi ønsker. Centrum-demokraterne gør sig ingen som helst forhåbninger om at se en bedring i landets valutastilling i 2 eller 3 år; det er et spørgsmål om 10 år. Kan man konsekvent i 10 år fastholde en politik som den, man begyndte på allerede i 1977, hvor V og K var med i et forlig, hvor vi ikke var med, derefter i 1978 og derefter i 1979, er der noget at gøre. Men det har da ingen interesse at spørge, hvad virkningerne bliver i 1980 og 1981; det er alt for tidligt.

Vi havde gerne set mere moms – det har vi ikke lagt skjul på – for så kunne vi undgå nogle af de andre fiksfakserier. Vi vil gerne forsvare momsens ikke som noget behageligt og ikke som noget, man kan bruge i flæng, men som noget, der er virkningsfuldt, hvis det gælder om at nedbringe befolkningens forbrug. Derfor kan vi helt stemme for lovforslaget, og derfor stemmer vi imod ændringsforslagene.

Til slut lige et par små, spidsfindige bemærkninger. Det er jo sjovt at bruge en vismand, når denne vismand endnu en gang udtaler sig om noget, der ikke har noget med økonomi at gøre – og det er dér, han er vismand – men kommer med politisk-moralske betragtninger over, hvad der er hæderligt osv. Det rager da ikke en vismand. Hvad blander han sig ind i det for? Det kan han da lade politikerne om at finde ud af. Derfor kan jeg ikke se, at det citat hører hjemme dér.

Endelig en bemærkning, der jo ikke kan berøre centrum-demokraterne, nemlig dette med valgkræk. Det er da egentlig en besynderlig form for politisk moral, at det er foragtligt og forkasteligt, hvis et parti med dårlige galluptal nødigt vil have valg. Hvis derimod et parti med gode galluptal gør alt, hvad de kan, for at få valg, er det fuldstændigt i orden. Nu angår det som sagt ikke cen-

[Erhard Jakobsen]

trum-demokraterne: vi har lige haft en fremgang på 140 pct., så vi kan nok bære det.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg vil bare straks med hr. Erhard Jakobsens bemærkninger i frisk erindring sige tak for denne konstatering af, at hr. Erhard Jakobsens momsfixering altså har trukket CD ind i et økonomisk forlig, der er ganske og aldeles uden langsigtede politiske perspektiver. Thi hr. Erhard Jakobsens begejstring for momsen dækker så helt over det, der er sagens kerne, nemlig at når man overhovedet skal diskutere, hvordan man kan begrænse forbruget, er det, fordi man ikke har villet gå ind i diskussioner om en rimelig begrænsning af den offentlige sektors vækst. Det har man ladet ligge. Man har holdt en regering i live, som hverken har evner eller vilje til at styre de offentlige udgifters udvikling, og derfor ender man med at sidde og klappe i hænderne over, at man har fået momsen sat i vejret, sådan som hr. Erhard Jakobsen har gjort her. Det er der intet perspektiv i. Ikke i 1981, 1982, 1983 og heller ikke i 1990, hr. Erhard Jakobsen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Hr. Ellemann-Jensens gengivelse af mine betragtninger er ganske forkerte, hvad enhver kan konstatere ved at læse dem senere. Jeg har jo ikke fremhævet momsen som det eneste middel. Det eneste, jeg sagde, var, at alle økonomiske eksperter er enige om, at momsen virker stærkere end noget andet middel, hvis det gælder om at begrænse befolkningens forbrug, herunder forbruget af udenlandske varer. De offentlige besparelser har meget ringe virkning i den forbindelse; det kan der citeres indtil flere vismænd for, og det skal jeg blot nøjes med at gøre i den forbindelse. Jeg sidder ikke og klapper i hænderne over virkningerne af momsen næste år og næste år igen. Jeg klapper ikke engang i hænderne over de samlede virkninger, for jeg ved endnu ikke, om man vil fastholde det. Hvis det, man er begyndt på – ikke nu, men ved forliget med VK og socialdemokratiet i 1977, derefter med SV-regeringen i 1978 og med os igen i 1979 og så nu – hvis det bliver

fastholdt i ti år, er der en udsigt til, at Danmarks økonomi kan forbedres. Hvis ikke det gør det, er det ligegyldigt, hvad vi har gjort i dag. Det var det, jeg ville sige.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er i anledning af hr. Ellemann-Jensens bemærkninger om en regering, der hverken har vist vilje eller evne til offentlige besparelser. Jeg formoder, at hr. Ellemann-Jensen må have tænkt på den regering, som venstre var deltager i indtil for ikke så forfærdelig længe siden, for den næde jo ikke offentlige besparelser af den størrelsesorden, som ligger i det nuværende forlig.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Det er omtrent det samme, jeg ville sige. Jeg synes nok, at det parti, som for kort tid siden har siddet i en regering i 13 måneder og ikke formået at nedbringe de offentlige udgifter, skulle gebærde sig med lidt større ydmyghed i den givne situation.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Ja, vi er altså nogle stykker, der gerne vil hjælpe med til at friske lidt op på hr. Ellemann-Jensens erindring. Jeg skal ikke diske op med citater – det tror jeg ikke vi skal slå hinanden i hovedet med – men gerninger.

Hvad var det første, SV-regeringen foretog sig, da den blev dannet i efteråret 1978? Det var at sætte momsen i vejret. Så viste det sig, at man havde glemt sociale kompensationer, og så manglede der altså 400 mill. kr. Det var venstre, der havde finansministerposten. Finansministeren insisterede på at få momsen fra de påtænkte 20 pct. op til 20½ pct. – en latterlig konstruktion i sig selv – og det stemte selvfølgelig hr. Ellemann-Jensen for, for det var nødvendigt at redde de 300–400 mill. kr. ekstra omgående over momsen. Værsgo og spis!

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Da den minister, hr. Arne Melchior nævner, ikke er i stand til at rette på hr. Arne

[Ellemann-Jensen]

Melchior's ukorrekte historieskrivning, skal jeg ganske kort sige, at det ikke var aftalt, da der skulle laves sociale kompensationer dengang; det var tværimod aftalt, at de ikke skulle foretages.

Dernæst må jeg sige noget om de besparelser, som man nu bryster sig af, og hvortil hr. Erhard Jakobsen og andre siger: hvad lavede SV-regeringen? Ja, vi aftalte altså nogle besparelser, som man nu efter bedste genbrugsprincipper kan anvende i dette politiske forlig. Jeg vil bare håbe for disse forligsparter, at de har fået bundet regeringen noget mere op på, hvad der skal spares og hvornår, end vi havde. Vi havde dårlige erfaringer med det. Jeg håber ikke, at de nye forligspartier får lige så dårlige erfaringer.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Næst at hilse med glæde, at hr. Ellemann-Jensen har fået en helt anden tone på, som klæder ham gevaldigt, skal jeg blot sige: det kan da ikke være rigtigt, at der har været en sådan uklarhed i aftalerne. Når jeg tænker på, hvad der har lydt af bebrejdelser mod os, som har skullet lave en aftale på kort tid, hvordan kan så folk, der har siddet i regeringsforhandlinger i månedsvi, aftale noget, der er uklart? Det lyder da helt ubegribeligt. Det giver da et helt andet indtryk af den regering, end nogen ellers har haft af den, og end det, venstre har søgt at give af den.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Hr. Ellemann-Jensen kommer heroppefra med det ønske, at de radikale vil være dygtigere til at forhandle og holde fast ved aftaler, end venstre var. Ja men efter VS-regeringens dage tror jeg ikke der er ret mange andre end venstremænd her i salen, der kan være i tvivl om, at vi er dygtigere til den slags end venstre.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Uha, hvor det bar tydeligt præg af, at der er tre småpartier, der har en tudeelendig samvittighed. Det kan ikke tilsløres, at det er noget skidt, de er gået med i.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

For historieskrivningens skyld: der var ingen tvivl om, at i de Marienborgaftaler, der lå til grund for SV-regeringens dannelse, skulle der ikke laves sociale kompensationer til gengæld for den beskedne momsforhøjelse, der blev lavet dengang. Det skal der ikke herske tvivl om. Det kom så til at gå anderledes. Aftalen var klar nok for vort vedkommende, men den var ikke klar nok for vores aftalepartner. Vi har allerede set, hvordan de nye aftalepartnere på en række punkter har uklarheder og må udeblive fra udvalgmøder, fordi de skal sidde bag lukkede døre og lade sig tærse igennem ovre i statsministeriet for at bringe klarhed over de aftaler, der er lavet. De kommende dage vil vise, at der er talrige andre ting, man er usikre på.

Formanden:

Vel, en kort bemærkning til hr. Arne Melchior, og så gør jeg opmærksom på, at samlingen først slutter den 10. juni, så der er nogle flere muligheder.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Når vi er inde på sandfærdig historieskrivning, kan det i hvert fald ikke have noget at gøre med at blive tærsket igennem. At man lukker døren, når man er til møde, er ganske naturligt, hvis man ikke ønsker gennemtræk. Jeg tror ikke, at venstre, da de deltog i forhandlingerne med regeringen i 14 dage af april måned, lod det ske for åbne vinduer og åbne døre og med åben mikrofon. Så den bemærkning hører overhovedet ikke hid.

Hr. Ellemann-Jensen, som var involveret i forhandlingerne op til regeringsdannelsen i 1978, ved selvfølgelig bedst, hvad der var aftalt dengang eller ej, men han har altså ikke kunnet bestride, at da det viste sig, der var uklarhed, var det i dette tilfælde ganske naturligt det større parti, der vandt over det mindre – det er ikke så unaturligt rent demokratisk set – men så var det altså venstres økonomiske minister, som fastholdt, at han måtte have ¼ pct. ekstra i moms for med omgående virkning at opsuge yderligere 300–400 mill. kr. Dette er uimodsagt af hr. Ellemann-Jensen. Det er altså en kendsger-

[Arne Melchior]

ning og bør mane venstres talsmænd i hvert fald i momsdebatten til nogen forsigtighed. At man så i det hele taget begav sig ind på at forhøje momsen uden at lave de rimelige sociale kompensationer, må det nok være lidt bedrøveligt for hr. Ellemann-Jensen at indrømme.

Waldorff (VS):

Jeg må indrømme, at jeg ikke synes, diskussionen om, hvordan forhandlingerne foregår, er særlig interessant. Et af vores højeste ønsker er faktisk, at forligspartierne måtte blive udsat for kolera, pest, skørbug og dysenteri i de kommende dage, sådan at vi kunne få nedstemt det underlødige plattenslageri af en krisepolitik, som momsforhøjelsen er en del af.

Momsforhøjelsen og de andre skatter og afgifter er fedtet ind i en marinade af nedskæringer og erhvervstilskud, kapitalistisk dyppelse, som tilsammen skal gøre det ud for at være et politisk middel imod den krise, som socialdemokratiet ikke har tilstrækkelig anstændighed til at erkende at de ikke kender nogen midler imod.

Vi har i skatteudvalget for 17. gang fået en af de erklæringer, som efter forliget skal gøre det ud for en politisk-økonomisk argumentation for, at dette indgreb er fornuftigt. Vi har set de erklæringer gang på gang, og vi ved, at den eneste værdi, de har, er, at der ind imellem falder nogle bemærkninger, som får glasuren over forliget – indgrebet – til at krakelere hist og her, og som giver nogle anelser om, hvad det egentlig er, det handler om.

I udvalgsbilag nr. 4 til momslovsforslaget er der et spørgsmål, der lyder: Kan det tænkes, at momsforhøjelsens virkning på forbrugsmulighederne vil blive søgt modvirket ved øget lønpres? Det er selvfølgelig et interessant spørgsmål, og VS har sandt for dyden heller ikke noget højere ønske, end at der netop kom et kraftigt lønpres som reaktion imod momsforhøjelsen. Vi kan jo ikke ligefrem basere vores politiske forhåbninger på epidemier.

Svaret på spørgsmålet om et muligt øget lønpres bliver så – og det er faktisk interessant:

»På den anden side indebærer momsforhøjelsen som omtalt en afdæmpning af den private forbrugsefterspørgsel, der vil gøre

arbejdsmarkedssituationen mindre stram, hvilket må forventes at føre til et mindre pres på lønningerne.«

Altså en indskrænkning i det private forbrug ved man fører til mindre produktion. Man ved også, at det fører til flere arbejdsløse, og, siger man så tilfreds i sit svar til skatteudvalget, arbejdskraften bliver i den situation mere medgørlig. Når der er færre arbejdspladser, konstaterer skatteministeren i sit svar, er det lettere at bruge arbejdsløshedsreserven til at presse lønningerne med. Se, det er socialdemokratisk politik! Der er ikke noget her om beskæftigelsesplan, og der er ikke nogen hele og halve sandheder om, at man med forliget vil prøve at holde beskæftigelsen nogenlunde konstant. Her siges med rene ord, at netop fordi man kan spekulere i en større arbejdsløshed, vil man også kunne modarbejde arbejdspladsernes forsøg på at hæve lønningerne.

Det er ellers noget, som især har været ført frem af de borgerlige partier, at man bevidst skulle spekulere i stigende arbejdsløshed for at modvirke lønpresset. De borgerlige forslag, der har været om forbrugsindskrænkninger og indgreb imod arbejdsløshedsunderstøttelsen og mod 26 ugers reglen og andre tidsbegrænsninger i arbejdsløshedslovgivningen, har klart haft netop det formål at gøre de arbejdsløse mere medgørlige, at bruge dem i en løntryksvirksomhed over for dem, der er i arbejde.

Det er faktisk, med de ord som er trykt her, præcis den politik, som socialdemokratiet har taget til sig, og som vi i øvrigt har set at socialdemokratiet er begyndt at forfølge også i sin besparelspolitik, hvor man netop bevidst forsøger at ramme de arbejdsløse i deres arbejdsløshedssituation og derved gøre dem mere motiverede for at tage arbejde til den pris, som borgerskabet er interesseret i at betale.

Det forlyder fra intern socialdemokratisk kilde, at man til tider kan have en dårlig smag i munden ved at være medlem af den socialdemokratiske folketingsgruppe. Jeg tør godt stå inde for, at den smag i munden bestemt ikke er bedre for de folk, som skal leve med den politik, som socialdemokratiet disker op med. Vores reaktion på en udtalelse som den, man kommer med her, kan kun være én ting: vi vil gøre alt, hvad vi kan – det er desværre alt for lidt – for at momsfor-

[Waldorff]

højelsen, energiafgifter, skatteforhøjelser, nedskæringer, stigende takster, prisstigninger, hele balladen, bliver modvirket gennem det størst mulige lønpres. Vi har intet større ønske end netop at støtte enhver tendens til, at socialdemokratiets projekt: at bruge de arbejdsløse til at trykke lønningerne, ikke skal lykkes for socialdemokratiet.

Flygaard (DR):

Indledningsvis skal jeg på retsforbundets vegne gøre nogle bemærkninger om de stillede ændringsforslag. Ændringsforslag nr. 1 kan retsforbundet ikke stemme for, fordi det efter vores opfattelse vil give en yderligere særbehandling af et givet område. Angående ændringsforslag nr. 2 anstiller vi for så vidt den samme betragtning, og derfor kan vi heller ikke medvirke til gennemførelsen af dette ændringsforslag.

For så vidt angår ændringsforslag nr. 3 fremgår det jo af betænkningen, at det er tiltrådt af udvalget med undtagelse af SF og retsforbundet. Det betyder imidlertid ikke, at retsforbundet ikke vil medvirke til det pågældende ændringsforslag, men jeg ønskede blot at gå tilbage til min gruppe for at diskutere, hvilken stilling vi skulle tage, og jeg kan meddele, at retsforbundet vil stemme for ændringsforslag nr. 3 ud fra det synspunkt, at indbetalingsfristen bliver forlænget ved det.

Så skal jeg i øvrigt henvise til de bemærkninger, som jeg på mit partis vegne har gjort i en mindretalsudtalelse til betænkningen, og derfor afstå fra generelle bemærkninger her.

Jeg skal sluttelig tilføje, at retsforbundet under alle omstændigheder vil stemme imod forslaget ved tredje behandling.

Ministeren for skatter og afgifter (Hjortnæs):

Der er af socialistisk folkeparti stillet et ændringsforslag til momslovsforslaget, som svarer til det lovforslag, partiet fremsatte om, at salg af aviser, der udkommer månedligt, skal være momsfrit. Jeg vil gerne sige, at jeg synes, det er lidt uheldigt, at socialistisk folkeparti som ændringsforslag nu stiller et tidligere fremsat lovforslag, som vel faktisk ikke er færdigbehandlet i udvalget.

Jeg tilkendegav ved første behandling, at jeg ikke umiddelbart kunne gå ind for forslaget, men at jeg gerne ville stille materiale til rådighed for skatte- og afgiftsudvalget med

henblik på, om det skulle være muligt at finde andre kriterier end de nugældende for, om en publikation kan fritages som en avis.

Dette tilsagn har socialistisk folkeparti efter min opfattelse ikke taget imod i den ånd, hvori det var givet, og der er ikke på socialistisk folkepartis foranledning lagt op til et mere seriøst udredningsarbejde; jeg troede faktisk, det var det, der var sigtet med forslaget.

Nu bliver det vel ikke andet end et slag i luften, og det synes jeg egentlig ikke er særlig tilfredsstillende, heller ikke for forslagsstillerne. Jeg skal med disse bemærkninger afvise det ændringsforslag, socialistisk folkeparti har stillet.

Så er der ændringsforslaget fra venstre, konservative og fremskridtspartiet vedrørende dels en fremskyndelse af tilbagebetaling af energifgifterne – som ganske vist hører hjemme i en anden lov – dels en styrkelse af likviditeten for eksporten; dette hører momsloven til. Jeg synes, det er nødvendigt for mig at knytte bemærkninger til begge dele af ændringsforslaget.

Jeg undrer mig lidt over, at disse ændringsforslag, som forslagsstillerne jo ved at regeringen er enig med forslagsstillerne om, nu stilles her som ændringsforslag. Det kan kun tages som udtryk for, at man ikke er parat til at afvente en gennemførelse af disse ordninger ved konkret lovgivning i næste samling, og derfor vil jeg understrege, for det første at der er en naturlig sammenhæng mellem ordningerne, som efter min opfattelse derfor bør samles i én lov, for det andet at det ikke vil være muligt at udarbejde et lovforslag til fremsættelse og vedtagelse i indeværende samling, og for det tredje at udarbejdelsen af forslagene kræver nøje overvejelse for på den ene side at give erhvervslivet størst mulig gavn af forslagene og på den anden side at sikre den lettest mulige administration for såvel erhvervslivet som toldvæsenet. Heroverfor står statskassens økonomiske risiko, der alt andet lige jo vil forøges. Endelig vil jeg understrege, at det endvidere er klart, at ordningernes tilrettelæggelse bør drøftes med de berørte erhvervsorganisationer.

Det, som venstre og konservative her gør sig skyldige i, er vel det, som de ville have kaldt lovjaskeri, hvis initiativet havde været mit. Men sådan er der jo så meget.

[Ministeren for skatter og afgifter]

Jeg skal til hr. Dohrmann kun sige, at jeg forstår meget vel, at han normalt ikke føler sig forpligtet af de udtalelser, som han kommer med i betænkningen, for det må jo være det, hans udtalelser beror på; men jeg kan sige, at regeringen og socialdemokratiet føler sig forpligtet.

Under nr. 3 har jeg på regeringens vegne og efter aftale med forligspartierne stillet et ændringsforslag, som tilsigter at give detailhandelen delvis kompensation for udgifter i forbindelse med momsforhøjelsen. Jeg har forstået, at der er bred tilslutning til dette forslag, og det takker jeg for. Der er ikke faldet nogle bemærkninger om det, selv om det måske nok havde været naturligt, at i hvert fald venstre og konservative havde givet udtryk for positive synspunkter omkring dette ændringsforslag.

Hr. Waldorff så gerne, at regeringens, socialdemokratiets og forligspartiernes medlemmer blev ramt af pest, kolera og dysenteri. Det er jo et nyt aspekt af den revolutionære teori, men jeg må da takke for tilliden til vores generelle helbredstilstand, siden hr. Waldorff mener, at vi skal rammes af alle tre sygdomme på én gang, for at vi kan afholdes fra at afgive vores stemmer her i salen.

Ellemann-Jensen (V):

Ministeren undrer sig over, at vi stiller et ændringsforslag, når nu vi ved, som ministeren siger, at det, som dette ændringsforslag udtrykker, er regeringen også enig i. Ja men så burde man da langt snarere undre sig over, at regeringen afviser dette ændringsforslag.

Ændringsforslaget går jo ud på at give ministeren lovgrundlaget for at gøre de ting, som han nu har gået og lovet, jeg ved ikke hvor mange erhvervsorganisationer i månedernes løb, at han ville se på med velvilje. Men ministeren er altså ikke interesseret i at få det lovgrundlag, og det giver os andre en mistanke om, at det er så som så med ministerens gode vilje til at leve op til det, der også er udtrykt i betækningsbidraget fra forligspartierne. Det gør os betænkelige, og det burde også gøre nogle af forligspartierne betænkelige.

Gammelgaard (KF):

Især hr. Erhard Jakobsen følte sig meget truffet af de betragtninger, jeg kom med vedrørende momsforhøjelsens virkninger, og jeg vil da gerne til hr. Erhard Jakobsen sige, at jeg kan ikke forstå, hvorledes hr. Erhard Jakobsen kan mene, at en momsforhøjelse, når vi er oppe i disse højder, kan have en positiv virkning. Der er tale om her, at man får forøget det, man kalder måneskinsarbejde, og der er tale om, at man får forøget indkøbene i udlandet gennem en væsentlig forøgelse af grænsehandelen. At det skulle være en forbedring af betalingsbalancen, man herved opnår, forstår jeg ikke.

I øvrigt ligger det jo ganske klart, at den momsforhøjelse, som vel er CDs væsentligste fortjeneste i forbindelse med forliget, ingen forbedringer giver i forhold til det oprindelig fremsatte oplæg fra regeringen.

Dohrmann (FP):

Ingen skal bebrejde hr. Erhard Jakobsen og hr. Arne Melchior, at de stemmer for denne momsforhøjelse, for hvis der er et parti, der forud for hvert eneste valg har lovet vælgerne en momsforhøjelse, så er det CD. Det lyste faktisk også ud af hr. Erhard Jakobsen, at han var skuffet over, at momsforhøjelsen ikke var endnu højere.

Men CD har et programpunkt mere, de går til valg på – og så vidt jeg husker, har de kun de 2, men det er muligt, at det er forkert – og det er, at vi skal have nogle rimelige priser på biler, sådan at også de, som har skifteholdsarbejde, og de, der bor lidt uden for byerne, har råd til fortsat at holde bil. Her mener jeg, at CD bider sig selv i halen, for denne momsforhøjelse og også brændstofafgifter og andre ting gør det jo endnu dyrere at have bil for dem, som det er nødvendigt for.

Og når hr. Erhard Jakobsen så snakker om landets valutamæssige stilling og mener, at en momsforhøjelse skal hjælpe på den, mener jeg lige præcis det modsatte. Vi ved, at en lang række virksomheder får en forringet likviditet, vi ved, at det sorte arbejde vil blomstre op, vi ved, at grænsehandelen vil blive forøget, og sidst, men ikke mindst ved vi, at de lønmodtagere, som ikke har for meget at tage af i forvejen, kun har ét eneste sted at henvende sig nu, og det er hos deres arbejdsgivere, og det vil give et hårdere løn-

[Dohrmann]

pres. Det er, hvad hr. Erhard Jakobsen og CD stemmer for. CD er medvirkende til, at uro breder sig på arbejdspladserne. CD er medvirkende til, at konkurrencevirksomhederne får deres forhold yderligere forringet. Alt i alt må man nok sige, at en momsforhøjelse, ja, afgifter i det hele taget, er noget af det dårligst tænkelige, man kan vedtage i den nuværende situation.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg har som grundlag for min bedømmelse af momsens adskillige eksperter at henvise til. Jeg indrømmer, at jeg ikke har indregnet hr. Dohrmann blandt dem, og det agter jeg heller ikke fremdeles at gøre. Men jeg tror ikke, nogen vil bestride – og det har hr. Gammelgaard heller ikke gjort – at en stramning af momsens betyder en stramning af folks forbrug og dermed også af det udenlandske forbrug. Det er en ting, som slet ikke burde diskuteres, for det burde ganske simpelt stå fast.

Må jeg så sige, at CD tager gerne æren for at have været stærkest fremme, når det gjaldt om at få folk til at forstå, at momsens er bedre end de andre ting. Vi har ikke ønsket momsforhøjelse som isoleret foranstaltning. Må jeg minde om, at i debatten forud for disse forlig gik en forhøjelse af afgiften på parcelhuse med over 2 mia kr. og af afgiften på biler, vægtafgiften, også ind i billedet. Det er bortfaldet, og momsens er trådt i stedet for. Det skal man tage i betragtning, når man diskuterer, hvad momsens og CDs krav har betydet i den forbindelse.

Må jeg så lige minde om, at nok har CD været ivrig forkæmper for moms i stedet for noget andet, men det er faktisk ikke CD, der har gennemført den. De partier, der har gjort det, kan jo selv stå op og fortælle det. Hvem har medvirket til, at momsens er steget fra 15 til 20¼ pct.? Det var ikke CD. Ja, vi havde gerne medvirket, men det var ikke CD, der gjorde det, det var andre partier. Derfor: det kan ikke nytte noget, at partierne står op og taler imod moms, når de faktisk i den givne situation selv stemmer for den, fordi de erkender, at CD havde ret, da man pegede på, at det var uundgåeligt at benytte momsens. Vi har bare ønsket at sige vælgerne sandheden, og det er det, vi også vil gøre over for hr. Gammelgaards argumentation, at det ikke nytter. Alle de ting, hr. Gammelgaard lægger

sammen og trækker fra, har ikke betydning for valutastituationen. Det er noget, der kan have betydning i andre henseender, og det er ikke noget nyt. Måneskinsarbejde er sandelig ikke noget nyt; det har man haft fra det øjeblik man havde en oms på 5 pct., så det er ikke noget nyt problem.

Hvad så endelig angår spørgsmålet om CDs program, tror jeg, at mange af hr. Dohrmanns partifæller, som deltager i Aktive Lyttere og Seeres dygtige arbejde rundt omkring i landet, dybt vil beklage, at hr. Dohrmann ganske har overset, at der ved siden af de mange økonomiske ting her i landet også er et par kulturelle ting, hvor i og for sig fremskridtspartiet og CD har fundet hinanden på glimrende vis, og det burde en talsmand for fremskridtspartiet i hvert fald ikke offentligt stå frem og sige, uanset hvad han står og fortæller sine vælgere ved kaffeborde ude omkring i landet, hvis der ellers er nogen vælgere og nogen kaffeborde.

Camre (S):

Nu kan det jo ikke undre nogen, at partier, der i deres økonomiske politik normalt er uansvarlige, går imod et forslag af denne art, men det kan i allerhøjeste grad undre, at partier som venstre og konservative, som søger at give indtryk af ansvarlighed, vil gå ind i en sådan modvilje og protest mod et økonomisk-politisk virkemiddel, som de selv i andre situationer ganske ofte har været med til at bruge. Nu skal der jo ikke i dag være nogen økonomisk generaldebat, men jeg vil dog nok sige, at når hr. Gammelgaard optræder her som økonomisk trapezkunstner uden sikkerhedsnet, lyder det, som om han kan opnå de ændringer, som dansk økonomi har brug for, uden at bruge midler, som er ubehagelige. Det er jo, fordi hr. Gammelgaard som oppositionspolitiker er i den lykkelige situation, at han ikke behøver at fortælle folkettingen, hvad han ville gøre i stedet for. Det er givet, at det, der skal opnås ved hjælp af momsforhøjelsen, er en dæmpning af den danske økonomi, men de andre midler, som hr. Gammelgaard måske hellere ville bruge, vil på fuldstændig samme måde indeholde dæmpninger i det økonomiske forløb. Jeg skal bare her sige, at jeg håber, det bliver sent, danskerne skal smage hr. Gammelgaards medicin i stedet for vores.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Det konservative folkeparti har klart fremlagt sit økonomiske program, og vi ved jo også, at der har været forhandlinger mellem regeringen og partiet herom. Man ved, at det indeholder en stram indkomspolitik, større offentlige besparelser, en vel tilrettelagt generel erhvervsfremmepolitik og større privat opsparring. Det er vort svar på de skatte- og afgiftsforhøjelser, som regeringen her foreslår.

Må jeg sige til hr. Erhard Jakobsen, at jeg forstår ikke hans forkærlighed for momsen, hvis man ser på de ting, han trækker frem, hvad angår parcelhuse, biler og andre ting, for momsen er jo netop fordyrende for disse områder ligesom for alle andre områder. Der er ikke opnået nogen fordel, hvad angår skat, i forhold til disse forskellige emner, som jeg her nævner, når man vælger momsen i stedet for det, som ellers var på bordet. Og jeg fastholder, at når momsen er oppe på det niveau, den nu er – og det er jo det, der er det afgørende, og det, som økonomiske eksperter, som hr. Erhard Jakobsen henholder sig til, også har påpeget – opstår de øgede problemer med måneskinsarbejde og med forøgelse af indkøb i udlandet, og derfor er det begrænset i allerhøjeste grad, hvilke fordele man får. Derimod ser vi den væsentlige ulempe, at momsen giver anledning til lønpres i virksomhederne og dermed en forøgelse af omkostningerne.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg må undre mig over, at hr. Gammelgaard ikke kan se forskellen på, at man ensidigt lægger skat på nogle, der har fast ejendom, og at man så lægger en afgift på, som folk kan betale, hvis de vil, og ellers lade være. Gennem nedskæring af deres forbrug er de i stand til at undgå en forhøjet moms, men sidder man med en ejendom, er man ude af stand til at undgå den afgift, der lægges på. Der turde være en temmelig klar forskel på de to ting.

Må jeg så minde hr. Gammelgaard om – nu er hr. Gammelgaard ny herinde, og det skal han bestemt ikke høre et ondt ord for, det er dejligt at se nye ansigter, blot ikke for

hurtigt skiftende og i alle partier – at det er i hvert fald så langt tilbage, som da man drøftede 10 pct. moms, at nøjagtig de samme indvendinger fra en lignende gruppe økonomiske eksperter kom, at så ville der komme måneskinsarbejde. Enhver ved, at jo højere vi kommer med momsen, jo flere skal der til at passe på, og jo mere skal man kontrollere. Det er en ulempe, men stadig væk: det er ikke, hvem der taler for momsen, der er det afgørende. Det vigtigste er, hvilke partier det er, der gennemfører den. Og hr. Gammelgaard glemte at berette, da han var heroppe, om, hvordan hans parti har stået de gange, hvor der er gennemført momsforhøjelser her i folketingset. Og det er jo, hvad man gør og hvad man stemmer i den nødvendige situation, der er det afgørende. Vi siger det bare til vælgerne på forhånd: I kan lige så godt erkende, at vi kommer ikke uden om momsen, hvis vi vil det og det. Og det bliver vi ved med at sige.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Erhard Jakobsen behøver såmænd ikke at stå her den ene gang efter den anden og tage alle mulige eksperter i ed på, at en forhøjelse af momsen påvirker forbruget. På det punkt tror jeg ikke der er nogen der vil modsige hr. Erhard Jakobsen. Selvfølgelig dæmper det forbruget, ganske på samme måde som hvis man har en nedgroet tommelfingernegl, så slipper man af med den ved at hugge tommelfingeren af. Der kan være situationer, hvor der ikke rigtig er anden kur tilbage end at hugge tommelfingeren af. Det er bl. a. også derfor, et parti som venstre ved tidligere lejligheder, i givne situationer og i en given politisk sammenhæng har været nødt til at gå med til en stigning i momsen. Det er åbenbart også derfor, hr. Erhard Jakobsen og andre små forligspartier gør det denne gang: man har ikke set andre udveje. Men der var en anden udvej. Der var den anden udvej, at man prøvede at gennemgå den vanskelige kur at forsøge at få tilpasset de offentlige udgifter i de kommende år så kraftigt, at man havde undgået yderligere at sætte skattetrykket i vejret. Så kunne man have kureret på den nedgroede negl i stedet for nu at hugge fingeren af, men de mulighe-

[Ellemann-Jensen]

der ødelagde hr. Erhard Jakobsen og hans parti – og de andre forligspartier.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Med hensyn til at hugge tommelfingre af skal jeg ikke diskutere med hr. Ellemann-Jensen, der jo har større mulighed for at øve sig, end så mange andre har. (*Munterhed*). Men bortset fra, at det ikke hørte hjemme i denne debat, vil jeg gerne sige, at centrumdemokraterne modtager ikke den ringeste bebrejdelse for at have støttet regeringen i denne situation for landets skyld, som vi anerkendte, i modsætning til visse andre partier, at venstre gjorde det – håber vi – for landets skyld, da venstre, som var meget uenig med socialdemokraterne – lige så uenige, som vi er – gik ind i det. Men hvad er det for en måde at føre politik på, at når ens eget parti gør det, er det så strålende og så godt, uanset hvad resultaterne viser, når man nu kigger tilbage på det, men når andre forsøger i samme ånd at gøre noget lignende, er det et lille parti og et stakkels parti osv.? Der var engang, da venstre var et stort parti, der var engang, da venstre blev et lille parti, blev stort igen og blev lille igen. Hvornår vil venstre lære af erfaringerne og lade være med at blive så forbandet højbenet, når man får et par mandaters fremgang, sådan at man behandler sine tidligere venner elendigt, bare fordi de nu ikke længere er så store – eller nærmer sig det, man selv er. Det er ikke klædeligt i politik!

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Hr. Erhard Jakobsen har været med til at forhindre, at man fik gennemført den nødvendige indkomstpolitik, at man fik gennemført de tilstrækkelige offentlige besparelser, at man fik gennemført en tilstrækkelig erhvervsfremmepolitik, og at man fik forøget den private opsparing, sådan som det er nødvendigt at få gjort, hvis man vil løse landets økonomiske problemer.

Momsen rammer alt nybyggeri her i landet, herunder også parcelhusene. De bliver fordyret med denne afgift – det kan hr. Erhard Jakobsen ikke tale sig uden om.

Må jeg så gøre opmærksom på, at det, jeg har sagt hele tiden, er, at når momsens når de højder, som vi nu er oppe på, giver det de ganske særlige problemer.

Afslutningsvis til hr. Erhard Jakobsen: finansministeren har udtalt – og jeg er fuldstændig enig med ham – at den momsforhøjelse, som hr. Erhard Jakobsen har fået ind i dette forlig, overhovedet ikke ændrer resultatet af den økonomiske politik, som bliver ført her i landet. Man får på akkurat samme måde som vedrørende regeringens oprindelige oplæg forværret betalingsbalancesituationen og forøget arbejdsløsheden.

Formanden:

Der har været mange korte bemærkninger, så vi nærmer os de sidste af dem.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er kun for at korrigere hr. Gammelgaards fremstilling af, hvordan forligshandlingerne er forløbet. Jeg skal ikke bestride, at centrumdemokraterne ved at gå ind i forliget må sluge noget, vi ikke bryder os spor om, men loyalt stemmer vi for det, som konservative har måttet gøre det, når de er gået i forlig før i tiden. Vi kan på den anden side ikke komme uden om, hvad der blev pillet ud af forliget. Gennem næsten et år har det været diskuteret, hvordan man skulle komme i gang med en værdistigningsafgift, med en ændring af rentefradragsretten, med en ændring af en hel del andre ting. Alle disse ting er lagt på hylden, i hvert fald i de halvandet år, centrumdemokraterne har ønsket at medvirke. Det er ikke os, der har gjort det. Det har andre partier også været med til, men det er også et resultat af en forligsindsats, og den vil vi bare gerne have nævnt ved siden af de øretæver, vi må tage som følge af, at vi er gået ind i noget, der aldrig er rart, nemlig et forlig, som betyder, at man skal give andre noget for selv at opnå noget.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Inden hr. Gammelgaard får vasket sine hænder alt for rene og får lagt skylden for den nuværende samlede økonomiske politik

[Camre]

fuldstændig over på forkerte skuldre, vil jeg godt gøre opmærksom på, at det først og fremmest var ved forhandlingerne i december måned 1979, at der var partier, der ikke rigtig kendte deres besøgestid med hensyn til at føre en stram indkomspolitik, simpelt hen fordi de ikke ville betale den pris, som nu engang er prisen for en stram indkomspolitik.

Flygaard (DR):

Når man nu fra konservativ side så stærkt betoner, at man vil være med til en konsekvent indkomspolitik, skal det så forstås således, at man både vil være med til et pristop og til et lønstop? Ellers har det jo ikke nogen mening at formulere sig således fra konservativ side.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Nu er jeg ikke bemyndiget til at forhandle med retsforbundet om, hvordan regeringens politik skal være, men det konservative folkeparti har jo hele tiden haft såvel lønbegrænsning som prisbegrænsning på sit program.

Må jeg så sige til hr. Erhard Jakobsen, at den statslige ejendomsskat, som han nu bryster sig af er taget ud af forliget på grund af CD, har der altid kun været et mindretal for her i folketinget, og den kunne derfor aldrig gennemføres. Det, hr. Erhard Jakobsen og andre mindre partier nu får ansvaret for, er en skatte- og afgiftsforhøjelse, som forværrer landets økonomiske problemer.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Når jeg overhovedet finder anledning til at tage ordet ved denne debat, er det hr. Gammelgaards letsindige omgang med citater, der er baggrunden. Hr. Gammelgaard prøver at citere mig for at have sagt, at den momsforhøjelse, der her gennemføres, overhovedet ikke ændrer den økonomiske politik, og jeg forstod, at tilføjelsen om en forværret betalingsbalance også skulle opfattes som en udtalelse af mig. Jeg vil gerne sige, at det, jeg har sagt, er, at i forhold til vort oplæg dateret 7. april, som vi fremlagde den 8. april, er det forlig, der er indgået mellem fire partier, i sin samfundsøkonomiske virkning stort set

af samme karakter. Jeg har også tilføjet, at der er en række modsat rettede virkninger, der fører frem til dette resultat.

Må jeg så ikke sige til hr. Gammelgaard, at der er jo ingen som helst mening i at stille sig op på folketingets talerstol og sige, at man har lagt en anden politik frem, med 10 mia kr. i erhvervsinvesteringer, for vi har jo fået at vide, at det katalog ikke var et, der skulle gennemføres i sin helhed, og jeg er nødt til at sige til hr. Gammelgaard, at hvis man ville gå ud i erhvervsstøtteordninger af 10 mia kr.-størrelsen, fik man brug for moms og andre skatte- og afgiftsstigninger i væsentligt større omfang end dem, der er foreslået, og som er til behandling i dag.

Formanden:

Der er 22 sager på dagsordenen. Jeg tror, man vil have forståelse for, at jeg siger, at nu får hr. Gammelgaard ordet for sjette gang, og så håber jeg, vi kan slutte.

Gammelgaard (KF):

Og jeg skal så slutte med at citere finansministeren fra Berlingske Tidende den 20. maj i år, hvor finansministeren udtaler, at der ikke er foretaget særlige beregninger over virkningerne af det ny forlig. Forligspartierne har heller ikke under forhandlingerne fra regeringen fået en samlet oversigt over virkningerne af forligets indhold, men kun beregninger på virkningen af dele af det.

»Det er klart, at der er sket nogle ændringer i forhold til regeringens oprindelige udspil i kraft af forligsaftalen, men der er ikke tale om sådanne ændringer, at de kan give målelige udsving, der vil forandre de tidligere beregninger. Isoleret betragtet vil erstatningen af den statslige ejendomsskat med en momsforhøjelse betyde en yderligere forbedring af betalingsbalancesituationen allerede i 1980 og en lille forværring af arbejdsløsheden, men en række modsatrettede tendenser gør, at resultatet alligevel bliver næsten det samme.«

Og resultatet ved vi jo hvad er.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg synes, det er et fremskridt, at vi fra hr. Gammelgaard kan få citater, der er korrekte, og hr. Gammelgaard beviste jo her med sit

[Finansministeren]

direkte citat, at det første referat af mine udtalelser var direkte forkert.

Og så må jeg sige, at det er rigtigt, at vi alle sammen ved, hvad resultatet er af det, de fire partier er blevet enige om, nemlig en væsentlig forbedring af betalingsbalancesituationen i 1981, og det er det stik modsatte af det, hr. Gammelgaard forsøgte at sige for et øjeblik siden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften). (Lovforslag nr. L 208).

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 17 stemte for, 152 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 59 stemte for, 109 imod.

§§ 1-4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges med 151 stemmer mod 17.

§ 5, således ændret, og § 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om tobaksafgifter. (Lovforslag nr. L 209).

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-4
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v. (Lovforslag nr. L 210).

§§ 1-3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet.

(Lovforslag nr. L 211. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 23/5 80).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 9-12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

9) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af visse olieprodukter.